

Colofon

De Projectagenda is een uitgave van de vier WERV-gemeenten, in opdracht van het Bestuurlijk Overleg WERV dat gevormd wordt door de volgende wethouders:

- Rik Eweg, gemeente **W**ageningen, Economische Zaken
- Peter van 't Hoog, gemeente **E**de, Verkeer en Vervoer
- Dick Prosman, gemeente **R**hemen, Volkshuisvesting
- Marius Guichelaar, gemeente Rhemen, Sociale Zaken, Welzijn, Onderwijs en Cultuur
- Cees Sanders, gemeente **V**eenendaal, Ruimtelijke Ordening en voorzitter van het Bestuurlijk Overleg

Uitgave:

(Eind)redactie:

Fotografie:

Vormgeving en druk: Drukkerij Grafiko, Wageningen

Oplage:

Januari 2005

Projectbureau WERV in samenwerking met de WERV werkgroep Communicatie

Gert Jan Koster, Bennekom

1000

Projectagenda werv

2005 en verder

werv

Foto's voorkant: "Kunst in de WERV"

'Plant'

door Huub Kortekaas
Arboretum
Botanische tuin te
Wageningen

'Grasspriet met veel energie'

door Jan van Munster
Knooppunt Maanderbroek te
Ede
Kruising snelweg A12 - A30

'Signum'

door Henk van Bennekum
Gemeentehuis Rhenen,
Nieuwe Veenendaalseweg
75 te Rhenen

'Engelenpoort'

door Wendela Gevers
Deynoot
Wijk de Engelenburg
Naast het omleidingskanaal
te Veenendaal

een compact gebied
met mogelijkheden

Projectagenda werv

2005 en verder

Bestuurlijk Overleg WERV januari 2005

"WERV, kansrijk carré"

WERV is het regionaal stedelijk netwerk van de gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal. De vier gemeenten werken samen op basis van een in maart 2002 ondertekend convenant dat door de vier gemeenteraden bekrachtigd is.

Directe aanleiding voor de samenwerking was de komst van de 5e Nota Ruimtelijk Ordening. Daarin werden onder andere extra middelen voor regionaal samenwerkende gemeenten in het vooruitzicht gesteld. De samenwerking was in eerste instantie uitsluitend gericht op ruimtelijke en landschappelijke ontwikkeling, zoals de bescherming van het 'Binnenveld', de ordening en sturing van ontwikkelingen langs de A12 en de spoorlijn, de bereikbaarheid van de WERV-regio en de afstemming van noodzakelijke uitbreidingen van woongebieden en bedrijventerreinen. Inmiddels wordt ook op andere gebieden samengewerkt. Anno 2005 zijn de belangrijkste thema's: natuur en landschap, volkshuisvesting, economie, mobiliteit en bereikbaarheid, toerisme en recreatie en sociaal maatschappelijke onderwerpen.

Inmiddels is de opvolger van de 5e Nota Ruimtelijke Ordening verschenen: de Nota Ruimte. WERV wordt in deze nota genoemd als een regio met een bovengemiddeld economische potentieel.

Uitgangspunt in de samenwerking is de verbetering en versterking van de kwaliteiten van de vier gemeenten tezamen. Ambitie van de samenwerking is het resultaat meer te laten zijn dan de som van de vier afzonderlijke gemeenten. Daarin is het versterken van de 'eigenheid' van elke gemeente een belangrijke basisgedachte.

Een belangrijk instrument voor het realiseren van de WERV ambitie is de inmiddels nagenoeg door de vier gemeenteraden vastgestelde Regionale Structuurvisie WERV. Deze visie op de ontwikkeling van de regio is een kader voor zowel de ruimtelijke ontwikkeling als ontwikkelingen met betrekking tot de mobiliteit en bereikbaarheid van de regio.

De samenwerking tussen de vier gemeenten is vanuit geografisch oogpunt gezien logisch. De gemeenten grenzen alle vier aan het Binnenveld. De samenwerking wordt krachtig ondersteund door de provincies Gelderland en Utrecht.

Projecten

Door samen concrete projecten op te starten, kunnen de afzonderlijke gemeenten nieuwe kansen benutten in het voordeel van alle inwoners en doelgroepen in de WERV-regio.

Elk jaar geven de WERV-gemeenten in deze 'WERV-Projectagenda' aan met welke projecten ze gezamenlijk aan de slag gaan. In deze agenda vindt u dan ook de onderwerpen en plannen van 2005; met een 'doorkijkje' naar 2006. Prioriteit is toegekend aan projecten die voortvloeien uit de Regionale Structuurvisie WERV.

De vier WERV gemeenten dragen aan het 'WERV-projectenfonds' € 0,50 per inwoner bij. Dit betekent voor 2005 een projectenbudget van € 110.000 waaruit de WERV projecten worden gefinancierd. Daarnaast leveren de gemeenten ook menskracht aan de WERV projecten. Gemiddeld komt dit neer op één fulltime medewerker per gemeente.

In de Projectagenda is onderscheid gemaakt in A- en B-projecten. De rol die WERV in de projecten speelt verschilt daarin aanzienlijk:

- **A-projecten** zijn projecten waarvoor de WERV-gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Voor deze projecten dient het WERV budget als primaire bron van bekostiging; eventueel aangevuld met bijdragen van derden.
- **B-projecten** zijn projecten waarin de WERV een rol heeft maar waar de primaire verantwoordelijkheid ligt bij andere instellingen en organisaties of op een ander schaalniveau ligt. In de meeste gevallen zijn dit de afzonderlijke gemeenten.

Projectbureau WERV

Het projectbureau WERV is het 'kantoor' van WERV. Het is gevestigd in het gemeentehuis in Rhenen. Het projectbureau is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken met betrekking tot de WERV-samenwerking. De projectbureau medewerkers WERV, Liesbeth de Jong (projectbureaumanager) en Ingrid Wennink (administratief medewerkster) zijn bereikbaar op werkdagen van 9.00 tot 12.30 uur.

Projectbureau WERV

Nieuwe Veenendaalseweg 75

Postbus 201

3910 AE Rhenen

T: 0317-681 797 / 681 798

F: 0317-617 064

E: werv@rhenen.nl

I: www.werv.nl

Informatie en coördinatie vanuit WERV-gemeenten

WERV is geen interne aangelegenheid van de vier deelnemende gemeenten. Daarom wordt nadrukkelijk contact en samenwerking gezocht met andere samenwerkingsverbanden en organisaties in de regio. Wie actief wil meedenken en meepraten of informatie wil hebben over bepaalde projecten, kan contact opnemen met de ambtelijke coördinatoren WERV van de vier gemeenten:

Gemeente Wageningen

Wilma Pol (0317 - 492 735)

Gemeente Ede

Hennie Heesmans (0318 - 680 632)

Gemeente Rhenen

Karsten Riemens (0317 - 681 630)

Gemeente Veenendaal

Hans Snijder (0318 - 538 541)

Nieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen op WERV-gebied? Dan kunt u zich bij het projectbureau via het sturen van een bericht gratis abonneren op de WERV-nieuwsbrief die regelmatig verschijnt. De nieuwsbrieven zijn ook te vinden op de WERV-website.

Website

Op de website www.werv.nl vindt u alle informatie over de WERV: bestuur, organisatie, uitvoeringsplannen, persberichten, nieuwsbrieven en ook de belangrijkste projecten en documenten met betrekking tot de regio. Sinds 2004 staat er ook een regionale evenementenkalender op de website.

Projectagenda 2005

Ruimtelijke Ordening

Project: Regionale Structuurvisie WERV (RSW) (A-project)

In samenspraak met maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en burgers hebben de vier WERV-gemeenten, in samenwerking met de provincies Gelderland en Utrecht, een visie op de ontwikkeling van het WERV-gebied opgesteld. Deze beleidsvisie vormt het uitgangspunt voor nadere uitwerking op deelterreinen, zoals een gezamenlijk woningmarktonderzoek en de ontwikkeling van een WERV-volks-huisvestingsplan, beleid op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid, natuurontwikkelingsplannen voor het Binnenveld en het Valleigebied, enzovoort.

De regiovisie vormt het kader voor uitwerking op gemeentelijk niveau en is het vertrekpunt en toetsingskader voor deelplannen. De visie is een belangrijke basis van de WERV projectagenda: het 'jaarplan' van de WERV gemeenten met betrekking tot de samenwerking.

Met het opstellen van de RSW is in oktober 2002 gestart. In november 2003 is de besluitvorming binnen de vier colleges van burgemeester en wethouders met betrekking tot het concept afgerond. 2004 werd gekenmerkt door het bespreken van de visie in de raadscommissies en de inspraak van burgers en maatschappelijke organisaties en het georganiseerde bedrijfsleven. Er is veel bekendheid gegeven aan de visie teneinde draagvlak te vergroten voor dit belangrijke kaderstellende document van de vier WERV-gemeenten.

Naar verwachting wordt de regiovisie in maart 2005 door de vier gemeenteraden definitief vastgesteld. De regiovisie zal dan worden gedrukt en verspreid. Er zal ook een publieksversie worden gemaakt. Door de WERV zal - aan de hand van de structuurvisie - nauwlettend gekeken worden naar andere gemeentelijke plannen (zoals bestemmingsplannen) en plannen van 'hogere orde' zoals de provinciale

streekplannen en Rijksnota's (zoals de Nota Ruimte, Pieken in de Delta, Mobiliteitsnota). Er zal voortdurend afstemming plaats vinden met deze (nieuwe) plannen. Daarvoor is gedurende 2005 continue 'een vinger aan de pols' nodig.

<i>wanneer:</i>	<i>Gestart in 2002, vaststelling in 2005</i>
<i>basis:</i>	<i>WERV Convenant, WERV Projectagenda 2003 en 2004</i>
<i>looptijd:</i>	<i>2002 - 2005 en verder</i>
<i>trekker:</i>	<i>gemeente Ede</i>
<i>betrokken partijen:</i>	<i>WERV gemeenten, provincie Gelderland en Utrecht</i>
<i>budget beschikbaar 2005:</i>	<i>€ 20.000</i>

Natuur en Landschap

Project: Landschapsontwikkelingsplan Binnenveld in relatie tot het Valleigebied (A-project)

Doel is te komen tot een Landschapsontwikkelings- en beplantingsplan voor het Binnenveld in relatie tot het Valleigebied ten noorden van Veenendaal en Ede. Hierbij behoort ook aandacht voor ecologische verbindingzones en ecopassages. In 2005 wordt een start gemaakt met het uitwerken van dit plan. Allereerst worden de subsidiemogelijkheden voor het opstellen van een dergelijk plan onderzocht.

<i>wanneer:</i>	<i>Start in 2005, vaststelling 2006</i>
<i>basis:</i>	<i>Convenant, Regiovisie WERV</i>
<i>looptijd:</i>	<i>2005- 2006</i>
<i>trekker:</i>	<i>Gemeente Ede</i>
<i>betrokken partijen:</i>	<i>WERV gemeenten, waterschappen</i>
<i>budget beschikbaar 2005:</i>	<i>€15.000</i>

Volkshuisvesting

Projecten:

- Regionaal WERV Volkshuisvestingsplan (A-project)
- WERV Woonruimteverdeelsysteem (B-project)
- WERV Vastgoeddag (B-project)

Het WERV Volkshuisvestingsplan beoogt een gezamenlijke visie op wonen in het WERV-gebied. De WERV-gemeenten hebben het voor-nemen uitgesproken om als één woningmarktgebied naar buiten te treden. Hierbij wordt uitgegaan van de lokale wensen en mogelijkheden waarbij maatwerk mogelijk is.

Onderdeel van het WERV Volkshuisvestingsplan is dat door de acht woningcorporaties in de WERV-regio afspraken worden gemaakt over een gemeenschappelijk woonruimteverdeelsysteem. Dit is één van de stappen op weg naar het wegnemen van belemmeringen bin-nen de WERV woningmarkt.

In het WERV Volkshuisvestingsplan wordt ook ingegaan op noodza-kelijk woningmarktonderzoek en op 'duurzaam bouwen'. Er worden afspraken gemaakt tussen de WERV-gemeenten over de regionale taakstelling voor wonen en de daarbij horende woningbouwpro-grammering. Hierin worden afspraken gemaakt over onder meer aan-tallen en type woningen. Afstemming vindt plaats met woningcorpo-raties in de regio en de provincies Gelderland en Utrecht.

De vastgoedsector is van plan om jaarlijks een WERV-vastgoeddag te organiseren. Voor deze activiteit neemt de vastgoedsector het voor-touw. WERV heeft het voornemen om hierin te participeren door middel van een presentatie.

wanneer:
basis

looptijd:
trekkers:

vaststelling:
betrokken partijen:

budget beschikbaar 2005:

vanaf 2004
WERV convenant, WERV, Projectagenda
'03 en '04, Regiovisie, WERV
2004 - 2006
Volkshuisvestingsplan: Gem. Veenendaal
WERV Woonruimteverdeelsysteem:
Woningcorporaties
WERV vastgoeddag: Vastgoedsector
Volkshuisvestingsplan: 2006
Gemeenten WERV, WERV woning-
corporaties, vastgoedsector, provincies
€ 35.000

Economie

Project: Economisch Beleidsplan (A project)

Belangrijke motivatie voor uitwerking van een Economisch Beleidsplan voor de WERV-regio is het belang dat er nationaal wordt gehecht aan de economische potenties van de WERV regio (Nota Ruimte, Pieken in de Delta). In 2004 is reeds aandacht gegeven aan de positie van de WERV-regio binnen Food Valley als kader voor het versterken van de kenniseconomie. Buiten het WERV-budget om is door de vier gemeenteraden voor 2004 en 2005 € 0,20 per inwoner toegezegd aan de Stichting Food Valley.

In 2005 zal gestart worden met het in beeld brengen van de economische potenties en kwaliteiten van de WERV-regio. De daarbij verkregen informatie en inzichten zullen op termijn in het kader van een Economisch Beleidsplan voor de WERV worden uitgebouwd en uitgebreid met afspraken over onder meer:

- convenant ISEV-bedrijfsterreinengebied;
- gezamenlijk promotie- en acquisitiebeleid;
- gezamenlijk uitgiftebeleid van bedrijfsterreinen;
- aandacht voor starters;
- initiatieven om ICT te bevorderen en te benutten.

wanneer:

2005 - 2006

basis:

Convenant, WERV Projectagenda '04,
Regiovisie WERV

looptijd:

2005 - 2006

trekker:

Gemeente Wageningen

vaststelling:

2006

betrokken partijen:

Gemeenten WERV, Provincies, bedrijfsle-
ven, Food Valley

budget beschikbaar 2005:

€10.000

Mobiliteit en Bereikbaarheid

Project: Uitvoeringsplan Speerpunten Mobiliteit en Bereikbaarheid (B-project)

In de visie op de gewenste verkeer- en vervoersstructuur in het WERV-gebied is op hoofdlijnen een antwoord geformuleerd op de bereikbaarheid- en mobiliteitsvraagstukken. De visie is een integraal onderdeel van de Regionale Structuurvisie WERV. Deze wordt naar alle waarschijnlijkheid in het voorjaar van 2005 definitief vastgesteld door de vier gemeenteraden.

In het Uitvoeringsplan gaat het om het uitvoeren van de vier zogenoemde 'speerpuntenprojecten'. Het plan omvat activiteiten welke bijdragen aan het oplossen van de meest urgente verkeers- en vervoersknelpunten. Hierdoor verbetert de bereikbaarheid en mobiliteit van de WERV inwoners.

In 2005 gaat de aandacht naar de volgende projecten:

- ontsluiting in zuidelijke richting, Rijnbrug bij Rheden;
- ontsluiting spoorzone Ede op de A12;
- rechtstreekse verbinding per auto en openbaar vervoer Ede-Veenendaal;
- kwaliteitsverbetering vervoersas Ede-Wageningen.

Voor alle projecten is ervan uitgegaan dat er al veel relevante data beschikbaar en inzichten ontwikkeld zijn. Er wordt nadrukkelijk rekening gehouden met bijdragen in de kosten van de studies van de partners die een primair belang en verantwoordelijkheid hebben bij deze onderwerpen. Dat zijn de beide provinciale overheden, de ver-

voersmaatschappij(en), de individuele gemeenten en de rijksoverheid (Rijkswaterstaat).

In 2004 is reeds een start gemaakt met het Uitvoeringsplan M&B. 2005 is een voortzetting van het Uitvoeringsplan.

<i>wanneer:</i>	2004 - 2005
<i>basis:</i>	Convenant, Projectagenda's 2003 en 2004, Regiovisie RSW 2005 e.v.
<i>looptijd:</i>	Gemeente Wageningen
<i>trekker:</i>	Regiovisie vastgesteld in voorjaar 2005
<i>vaststelling:</i>	Rijkswaterstaat, vervoersmaatschappijen, Provincies
<i>betrokken partijen:</i>	€ 40.000
<i>budget beschikbaar 2005:</i>	

■ Toerisme en Recreatie

Project: Fietsroute Binnenveld (A-project)

Een concrete, herkenbare WERV-activiteit is de bijdrage aan een plan voor de aanleg van een recreatieve / culturele / toeristische fietsroute tussen Rhenen, de Grebbeberg, de Grift en Veenendaal. Dit project past in de gewenste versterking van de toeristisch-recreatieve infrastructuur in het WERV-gebied. Het houdt ook rekening met de wens die is geuit in de Intergemeentelijke raadscommissie (de WERV-commissie) om aandacht te vestigen op culturele en historische plekken in het Binnenveld.

Momenteel worden de mogelijke alternatieven concreet uitgewerkt. Het budget van 2004 is hiervoor nog beschikbaar en wordt meegenomen naar 2005; in dit jaar zal de uitvoering worden afgerond.

<i>wanneer:</i>	2004
<i>basis:</i>	WERV Convenant, WERV projectagenda '04, Regiovisie WERV 2004 - 2005
<i>looptijd:</i>	Gemeente Rhenen
<i>trekker:</i>	nvt
<i>vaststelling:</i>	WERV gemeenten
<i>betrokken partijen:</i>	€ 5.000
<i>budget beschikbaar 2005:</i>	

Sociaal maatschappelijk

Projecten: regionale samenwerking sociale zaken en welzijn (B-project)

In 2005 zullen de gemeenten hun samenwerking op het gebied van sociale zaken en welzijn uitbreiden. Er zal worden samengewerkt op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Daarnaast zal er ook samenwerking en afstemming zijn met betrekking tot het thema thuisgeweld. In het voorjaar van 2005 zal dit nader uitgewerkt worden.

In het licht van de regionale samenwerking bij aanpak van sociale problemen is in 2004 het project 'Sociaal pension' gestart: een gezamenlijk initiatief van in de WERV-regio actieve woningcorporaties, zorginstellingen en gemeenten om te komen tot een permanent verblijf voor de opvang van dak- en thuislozen. Eind 2004 is besloten deze samenwerking vorm te geven binnen het Volkshuisvestingplan WERV. Hieraan zal het budget van 2004 besteed worden.

	<i>Sociale Zaken en Welzijn</i>	<i>Sociaal Pension</i>
<i>wanneer:</i>	2005	2005
<i>basis:</i>	Besluit BO december 2004	Convenant, Projectagenda '04 2005
<i>looptijd:</i>		Veenendaal
<i>trekker:</i>	Gemeente Veenendaal	nvt
<i>vaststelling:</i>		Woningcorporaties, zorginstellingen en gemeenten
<i>betrokken partijen:</i>	WERV gemeenten	€ 5.000
<i>budget beschikbaar 2005:</i>	€10.000	

Communicatie

PR en Voorlichting

Evenals in 2003 en 2004 wordt een aantal communicatieactiviteiten uitgevoerd welke met name gericht zijn op het vergroten van betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke (belangen) organisaties, het

bedrijfsleven en - last but not least - de eigen volksvertegenwoordiging (de gemeenteraden) bij de samenwerking tussen de vier gemeenten. Uiteindelijke doel van deze activiteiten is het maatschappelijk draagvlak voor de samenwerking te waarborgen. Het gaat hierbij om de volgende activiteiten:

- WERV Regiodag 2005
- WERV Nieuwsbrieven
- WERV Knipselkranten
- WERV Projectagenda 2005
- Evenementenpagina website
- Algemeen PR, voorlichting en informatie

wanneer:

2005

basis:

Convenant, Uitvoeringsplan Convenant

looptijd:

terugkerend

trekker:

Projectbureau

vaststelling:

nvt

betrokken partijen:

divers

budget beschikbaar 2005:

€ 20.000

Algemeen

Evaluatie WERV samenwerking

Integrale evaluatie WERV-convenant en uitvoeringspraktijk. In het WERV-convenant is vastgelegd dat de uitvoeringspraktijk van het convenant zal worden geëvalueerd voor de afloop van de convenantperiode 2002-2006. Het projectbureau WERV neemt hiervoor in 2005 het initiatief.

wanneer:

Najaar 2005

basis:

Convenant

looptijd:

nvt

trekker:

Bestuurlijk Overleg WERV

vaststelling:

nvt

betrokken partijen:

WERV gemeenten / raden

benodigde middelen in 2005:

0

budget beschikbaar 2005:

0

Projectagenda 2006 en verder

De 'Projectagenda WERV 2006 en verder' geeft alvast een doorkijkje naar projecten die in de toekomst aandacht zullen krijgen. Wordt een project opgenomen in de uitvoering dan wordt het nader uitgewerkt.

Algemeen

WERV-samenwerking personeelszaken

In 2006 zal de WERV samenwerking op het gebied van personeelszaken uitgebreid worden. Het gaat hierbij om het vastleggen van afspraken over de uitwisseling van personeel tussen de WERV-gemeenten. Het initiatief ligt bij de gemeentesecretarissen van de vier WERV-gemeenten.

Natuur en Landschap

Waterplannen en landschapsontwikkeling

Onderlinge afstemming van de gemeentelijke waterplannen in samenhang met de landschap- en natuurontwikkelingsplannen voor het Binnenveld en het Valleigebied. Hierbij zal nauw worden samengewerkt met de waterschappen.

Biomassacentrale

Haalbaarheid biomassacentrale(s) plus toepassing in warmtenetten van woongebieden en bedrijventerreinen. Ook de gezamenlijke opzet van het geluidhinderbeleid kan in de komende jaren aan de orde zijn.

Mobiliteit en Bereikbaarheid

Uitwerkingsplan Fiets

Het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor een fijnmazig netwerk van fietspaden, in samenwerking met Fietsersbond, 3VO, VVV/ANWB (woon-werkverkeer, recreatie).

Subsidieaanvraag regionale Verkeer & Vervoerprojecten

Het gaat hier om gezamenlijke of op elkaar afgestemde subsidieaan-

vragen op het gebied van verkeer & vervoer die voortvloeien uit het WERV-programma.

Onderzoek naar vervoerswaarde van de PON-lijn

Dit onderzoek vloeit direct voort uit afspraken gemaakt in het kader van de regionale Structuurvisie WERV over de mogelijke betekenis voor de ontsluiting en bereikbaarheid van de WERV-regio van de openbaar vervoerverbinding Amersfoort-Veenendaal-Rhenen-Betuwe. Hierbij wordt gedacht aan een reconstructie van de voormalige, zogenoemde PON-lijn.

Regionaal parkeerbeleid

Gezamenlijk beleid zou geformuleerd kunnen worden op specifieke deel terreinen zoals een regionaal parkeerbeleid en ontwikkeling van mobiliteitsmanagement

Economie en Werken

Uitvoeringsplan Economie

Het economisch beleidsplan zal naar alle waarschijnlijkheid een uitvoeringsagenda omvatten. In dat geval zal uitvoering van het economisch beleid aan de orde zijn. Daarbij kan gedacht worden aan gezamenlijke plannen voor revitalisatie, herontwikkeling en intensivering van bestaande bedrijventerreinen en een gezamenlijk promotie en acquisitiebeleid.

Recreatie en Toerisme

Afsprakenkader toeristisch-recreatief beleid

Afspraken over de afstemming van het toeristisch-recreatief beleid in de komende jaren. In samenwerking met VVV's, ANWB's, natuur- en landschapsorganisaties, ondernemersverenigingen (winkeliers), en ook in samenhang met het economisch beleid van de regio. Het thema 'oorlog en vrede', dat in regionaal perspectief een belangrijk recreatief thema is, zou binnen dit thema aandacht kunnen krijgen. Eveneens kan gedacht worden aan het stimuleren van schouwburchbezoek door bedrijven en het afstemmen van programmering van de diverse cultuurinstellingen.

■ Maatschappelijke voorzieningen

Sport

Afspraken over een sportieve infrastructuur op de schaal van de WERV in de komende jaren. In dit kader wordt onder meer onderzocht of het mogelijk is om te komen tot een onderscheidend sportief evenement, gekoppeld aan de WERV. Aandacht kan uitgaan naar de realisatie van een (kunst)ijsbaan en onderzoek naar betaald voetbal in het WERV gebied. In samenwerking met overkoepelende organisaties van sportverenigingen.

Schuldenproblematiek

Gezien de groeiende problematiek rond schulden, ook onder jongeren, kan gedacht worden aan het opzetten van een WERV-geldkrant, met NIBUD bijdragen en tips over omgaan met geld. Jongeren uit het voorgezet onderwijs zouden hierin een speciale doelgroep kunnen zijn.

Integratie

Hierbij kan gedacht worden aan het onderzoeken of gezamenlijk integratiebeleid en eenduidige aanpak inzake het integratiebeleid zinvol is.

Schoolverlaters

De problematiek van voortijdige schoolverlaters komt aan de orde in zowel het RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Schoolverlaters) als het RPA (Regionaal Platform Arbeidsmarktzaken). In beide verbanden is de WERV vertegenwoordigd. Toch verdient het aanbeveling om gezamenlijk vanuit de WERV naar schooluitval te kijken. Dit moet dan breder zijn dan een discussie over startkwalificaties.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

De invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning heeft gevolgen voor elke gemeenten. Bekeken kan worden wat dit betekent voor de WERV. Onderzocht kan worden of door samenwerking winst geboekt kan worden.